

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto hallituksen esitysluonnoksesta arpajaislain muutoksen vaikutuksista opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 22.6.2022 pyytänyt sisäministeriön lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta arpajaislain muutoksen vaikutuksista opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle. Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan kuuluvien lakien rahoitusta koskevissa säännöksissä olevat viittaukset arpajaislain 17 §:ään ja siinä tarkoitettuun Veikkaus Oy:n tuoton käyttämiseen. Ehdotukset liittyvät sisäministeriössä valmistelussa olevan arpajaislain muuttamista koskevassa hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotettuihin muutoksiin. Arpajaislain muuttamista koskevan esitysluonnoksen mukaan arpajaislain 17 §:ssä säädetyistä Veikkaus Oy:n tuoton käyttötarkoituksista ehdotetaan luovuttavan. Koska valtion rahoitus tieteen, taiteen, liikunnan ja urheilun sekä nuorisotyön rahoittamiseen tulisi jatkossa kokonaan yleiskatteellisista budjettivaroista, viittaukset rahapelitoiminnan tuottojen käyttämisestä tiettyyn tarkoitukseen käyvät tarpeettomiksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Sisäministeriön poliisiosasto on tarkastellut esitysluonnosta arpajaislainsäädännön, sisäisen turvallisuuden ja poliisitoiminnan näkökulmasta.

Sisäministeriön poliisiosasto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Valmistelu ja esitysluonnosten yhteensovittaminen

Kuten esitysluonnoksessa todetaan, ehdotetut lainmuutokset liittyvät sisäministeriössä käynnissä olevaan säädösvalmisteluhankkeeseen (SM006:00/2022), jossa tehtävänä on valmistella rahapelituotolla rahoitettujen toimintojen uuden rahoitusmallin edellyttämät arpajaislainsäädännön muutokset. Uuden rahoitusmallin käyttöönotto edellyttää arpajaislain lisäksi muutoksia opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön lainsäädäntöön. Ministeriöiden säädösvalmistelun lähtökohtana on ollut valtioneuvoston 26.8.2021 asettamassa hankkeessa (Vnk045:00/2021) laadittu, valtiosihteereistä muodostuneen hankeryhmän ja parlamentaarisen seurantar ryhmän 8.2.2022 julkaistu yhteisymmärrysmuistio rahapelituotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen uudesta rahoitusmallista. Hallituksen tavoitteena on antaa uutta rahoitusmallia koskevat lakiehdotukset eduskunnalle syksyllä 2022, minkä vuoksi uuteen rahoitusmalliin liittyvät eri ministeriöiden esitysluonnokset on valmisteltu kiireellisellä aikataululla. Sisäministeriötä ei ole erikseen kuultu opetus- ja kulttuuriministeriön esitysluonnoksen valmistelun

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@govsec.fi
www.intermin.fi

aikana, mutta eri ministeriössä tapahtunutta säädösvalmistelua on keväällä 2022 koordinoitu valtioneuvoston kanslian johdolla.

Poliisiosasto kiinnittää huomiota esitysluonnoksen kirjauksiin, joiden mukaan luonnos on tarkoitus jatkovalmistelussa yhdistää osaksi arpajaislain muutosta koskevaa hallituksen esitystä ja että tämän johdosta luonnoksessa ei ole toistettu laajemmin uutta rahoitusmallia yleisemmin koskevia perusteluja, jotka sisältyvät arpajaislain muutosta koskevaan esitysluonnokseen. Poliisiosasto toteaa, että uuden rahoitusmallin edellyttämät lainmuutokset ja niitä koskevat hallituksen esitykset on tarkoitus valmistella erillisinä kussakin vastuuministeriössä siten, että hallituksen esitykset käsiteltäisiin samanaikaisesti eduskunnassa toisistaan riippuvina esityksinä. Poliisiosasto viittaa lisäksi jäljempänä lausunnossaan esittämiinsä näkemyksiin vaikutusten arvioinnista kunkin ministeriön valmistelemassa hallituksen esityksissä.

Rahapelitoiminnan tuoton järjestäminen valtion talousarviossa

Poliisiosasto toteaa, että ehdotus siirtymisestä niin sanottuun yleiskatteelliseen malliin, jossa arpajaislain 17 §:ssä säädetyistä Veikkaus Oy:n tuoton yksilöidyistä käyttötarkoituksista ja rahoituksen jakautumisesta eri käyttökohteisiin luovuttaisiin ja jossa Veikkaus Oy:n tuotto otettaisiin yleiskatteellisena valtion talousarvioon käytettäväksi talousarvion mukaisiin menoihin, perustuu edellä mainittuun yhteisymmärrysmuistioon. Poliisiosastolla ei ole tältä osin lausuttavaa. Poliisiosasto toteaa kuitenkin, että Veikkaus Oy:n tuottoon liittyvää terminologiaa on arpajaislain muuttamista koskevan esitysluonnoksen lausuntokierroksella ehdotettu muutettavaksi. Arpajaislaissa säädetään Veikkaus Oy:n tuotosta, johon sisältyy vuoden 2022 alusta voimaan tulleiden lainmuutosten johdosta Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan tuoton lisäksi Veikkaus Oy:n tytäryhtiöiltään mahdollisesti saama osinkotulo. Käsitettä tuotto on vakiintuneesti käytetty kuvaamaan avustuksina jaettavaksi jäävää osuutta Veikkaus Oy:n ja sitä edeltäneiden rahapeliyhteisöjen tuloksesta. Sekä valtioneuvoston kanslia että valtiovarainministeriö ovat ehdottaneet terminologian selkeyttämistä esitysluonnokseen siten, että tuoton sijasta puhuttaisiin voiton tilittämisestä, jotta esitys vastaisi paremmin kirjanpitoa koskevaa lainsäädäntöä. Eri ministeriöiden valmistelussa olevien esitysluonnosten jatkovalmistelussa voi olla tarpeen yhteistyössä tarkastella terminologiaa mahdollisten muutosten voidessa vaikuttaa muihinkin esitysluonnoksiin.

Uudistuksen vaikutukset opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle

Esitysluonnoksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan lakien ehdotetuilla teknisluonteisilla säännösmuutoksilla ei olisi itsenäisiä vaikutuksia, vaan muutokset johtuvat arpajaislakiin ehdotettavista muutoksista, joiden mukaan arpajaislain 17 §:ssä ei enää säädettäisi Veikkaus Oy:n tuoton käyttötarkoituksista. Esitysluonnoksessa todetaan uudistustyön lähtökohdana olevan kansalaisjärjestöjen autonomian kunnioittaminen ja byrokratian keventäminen, pitkäjänteisyyden ja ennakoitavuuden turvaaminen, järjestöjen yhdenvertainen kohtelu sekä avoimuus ja läpinäkyvyys. Lisäksi esitysluonnoksen mukaan uuteen malliin liittyisi opetus- ja kulttuuriministeriön osalta myös mahdollisuus siihen, että tulevaisuudessa hallitus voisi esimerkiksi päättää aiempaa joustavammin yhden sektorin rahoituksen lisäämisestä toisen sektorin rahoituksen kustannuksella.

Poliisiosasto katsoo, että rahoitusmalliuudistuksen eri vaikutuksia opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön toimialalla tulisi ensisijaisesti arvioida kyseisten ministeriön valmistelemassa hallituksen esityksissä eikä arpajaislain muuttamista koskevassa esityksessä, koska uuden rahoitusmallin vaikutukset syntyvät uuden rahoitusmallikonaisuuden, mukaan lukien yhteisymmärrysmuistiossa tarkoitettujen niin sanottujen puitelait ja opetus- ja kulttuuriministeriön esitysluonnokseen sisältyvät lainmuutosehdotukset, eivätkä välittömästi arpajaislain muuttamisen seurauksena. Esimerkiksi rahoituksen ennakoitavuuden osalta poliisiosasto toteaa yhteisymmärrysmuistiossa tuodun esille, että uuteen rahoitusmalliin liittyy riskejä ennakoitavuuden näkökulmasta. Arpajaislain muuttamista koskevan esitysluonnoksen lausuntokierroksella osa lausunnonantajista totesi, että sisäministeriön valmistelemaan esitysluonnokseen sisällytetyt, yhteisymmärrysmuistioon perustuneet kirjaukset uudistuksen vaikutuksesta rahoituksen ennakoitavuuteen vaikuttivat olevan osin ristiriitaisia. Sisäministeriö ei ole rahoitusmalliuudistuksessa tarkoitettuja valtionavustuksia tai -osuuksia myöntävä viranomainen. Sisäministeriön poliisiosasto pitääkin tärkeänä, että rahoitusta myöntävät ministeriöt pyrkisivät arvioimaan valmistelemassaan hallituksen esityksissä kattavasti uudistuksen eri vaikutuksia, mukaan lukien mahdollisesti erisuuntaiset vaikutukset rahoituksen ennakoitavuuteen.

Uuden rahoitusmallin vaikutuksista sisäiseen turvallisuuteen ja poliisitoimintaan

Monissa sisäistä turvallisuutta vaarantavissa ilmiöissä teon tai tapahtuman juurisyyt ovat sosiaalisessa pahoinvoinnissa. Niiden ehkäisy edellyttää muun muassa järjestöjen aktiivista

toimintaa. Esimerkiksi rikoksella oireilevien nuorten taustalla on usein juurisyitä, joiden ehkäisyyn vaikutetaan osaltaan muun muassa nuorisotyön ja koulujen sekä maksuttoman harrastustoiminnan kautta. Uuden rahoitusmallin edellyttämien arpajaislain muutosten valmistelun aikana on tuotu esille, että uudella rahoitusmallilla voisi olla turvallisuutta ja myös ihmisten sosiaalista hyvinvointia välillisesti heikentävää vaikutusta, jos rahapelituotolla rahoitettujen toimijoiden rahoitus uudessa rahoitusmallissa vähenisi. Järjestöjen ennalta ehkäisevän toiminnan vaikutukset yksilön sosiaaliseen hyvinvointiin, ja siten myös sisäiseen turvallisuuteen voidaan arvioida olevan varteenotettavat. Sisäistä turvallisuutta tukevan työn jatkuvuuden ja rahoituksen varmistaminen on keskeistä erityisesti nykyisessä muuttuneessa turvallisuusympäristössä, sillä turvallisuusympäristön muutos heijastelee myös vahvasti yksilöiden ja yhteisöjen turvallisuuden tunteisiin. Sisäisen turvallisuuden selonteon mukaan myös pitkittynyt koronapandemia on vaikuttanut esimerkiksi lasten ja nuorten arkeen laajasti. Selonteossa todetaan, että koronaviruspandemia on alustavien arvioiden mukaan lisännyt perheiden sisäisiä ongelmia ja niihin liittyvää piilorikollisuutta. Nuorisotyön merkitys on kasvanut pandemian aikana, eritoten jalkautuva nuorisotyö ja kouluissa tehtävä nuorisotyö on ollut nuorten ja nuorten kanssa työskentelevien tukena ([Valtioneuvoston julkaisuja 2021:48](#)). Suomen sisäisen turvallisuuden vahvuus on ollut viranomaisten ja järjestöjen keskinäinen yhteistyö, jossa järjestöt ovat toiminnallaan tukeneet ja täydentäneet hyvinvointiyhteiskunnan palveluita niille myönnettyjen valtionavustusten turvin. Rahoituksen mahdollinen vähentyminen voisi siten myös aiheuttaa lisääntyneitä turvallisuusheijastuksia ja sitä seuraavia vaikutuksia eri turvallisuusviranomaisille ja muille viranomaisille.

Osastopäällikön sijainen, poliisijohtaja Hannele Taavila

Neuvotteleva virkamies Elina Rydman

Liitteet -

Jakelu Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tiedoksi Valtiosihteeri Akseli Koskela
Kansliapäällikkö Kirsi Pimiä
Johtava asiantuntija Katarine Lindstedt
Hallinto- ja kehittämisosasto
Osastopäällikkö Tomi Vuori
Poliisijohtaja Stefan Gerkman
Lainsäädäntöjohtaja Katriina Laitinen
Neuvotteleva virkamies Jukka Tukia
Johtava asiantuntija Heidi Kankainen
Erityisasiantuntija Tiina Tulirinta

VN/12508/2022-SM-15

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: